

*Демчишин Ірина Ігорівна,
студентка 3 курсу інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Некім К.Г.*

ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ДИТИНИ, НАРОДЖЕНОЇ СУРОГАТНОЮ МАТЕР'Ю

Сьогодні в Україні особливої актуальності набуває проблема безплідності. Для подолання безплідності на сучасному етапі розвитку наукових досягнень з'являються допоміжні репродуктивні технології (ДРТ). Одним з різновидів ДРТ є сурогатне материнство.

В Україні на даний час відсутнє достатнє нормативне регулювання сурогатного материнства, але розробкою даного питання займаються вітчизняні і зарубіжні науковці такі, як Ю. А. Дронова, О. С. Митрякова, І. Я. Верес, В. А. Ватрас, О. Михальчук та інші. Водночас є ряд проблем теоретичного та прикладного характеру, які потребують свого вирішення. Зокрема, на законодавчому рівні відсутнє визначення власне поняття сурогатного материнства. Натомість у медичній науці виокремлюють такі його види:

– повна або гестаційна сурогатність – перенесення в організм сурогатної матері ембріона людини, зачатого подружжям, дружиною та донором, донорами (сурогатна мати не має генетичного зв'язку з дитиною);

- часткова або гендерна сурогатність, що передбачає генетичний зв'язок з дитиною, оскільки використовується яйцеклітина сурогатної матері [1, с. 27].

Однак, у ч. 2 ст. 132 СК України вітчизняне законодавство передбачає лише повну (гестаційну) сурогатність, не виокремлюючи інші її види.

Водночас вирішення питання визначення походження та реєстрації дитини, народженої сурогатною матір'ю має як теоретичне, так і практичне значення. Так, згідно з Роз'ясненням Міністерства юстиції України «Визначення походження дитини від батьків при державній реєстрації народження» підставами виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини є походження дитини від них, тобто наявність кровного споріднення та реєстрація цього походження у порядку, встановленому законом.

У ч. 2 ст. 123 СК України передбачено, що у разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних технологій, батьками дитини є подружжя. Таким чином, СК України захищає права саме генетичних батьків і передбачає їх право зареєструвати дитину.

В контексті даної проблеми слід також зупинитися на випадках відмови сурогатної матері передати дитину генетичним батькам. В більшості іноземних

країн, котрі застосовують метод сурогатного материнства, висловлюється позиція щодо надання права сурогатній матері залишити дитину собі (деякі штати США, Канада). В даному випадку сурогатна мати не має права вимагати визнання батьківства чоловіка, який надав генетичний матеріал та повинна повернути усі витрати, понесені за договором. В свою чергу СК України закріплює інший підхід. Батьками дитини, народженої сурогатною матір'ю, вважаються батьки (ч. 2 ст. 123), а згідно з ч. 2 ст. 163 СК України батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.

Згідно з п. 11 Розділу 3 Правил державної реєстрації актів цивільного стану України у разі народження дитини жінкою, якій в організм було перенесено ембріон людини, зачатий подружжям у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, державна реєстрація народження проводиться за заявою подружжя, яке дало згоду на таке перенесення. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою, подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально посвідчений, а також довідка про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом. При цьому в графі «Для відміток» актового запису про народження робиться такий запис: «Матір'ю дитини згідно з медичним свідоцтвом про народження є громадянка (прізвище, власне ім'я, по батькові)», а також зазначається найменування закладу, що видав довідку, дата її видачі та номер.

Беручи до уваги наведені нормативно-правові акти можна дійти до наступного висновку: Правила державної реєстрації актів цивільного стану України містять положення щодо вимоги про згоду сурогатної матері на реєстрацію батьками подружжя, а також допускається можливість відмови сурогатної матері надати таку згоду і реєстрація дитини на своє ім'я, натомість СК України зазначеної вимоги не містить.

Узагальнюючи слід зауважити, що вимога про згоду сурогатної матері на реєстрацію батьками подружжя, що закріплена Правилами державної реєстрації актів цивільного стану України є недоречною. Сурогатна мати, укладаючи договір сурогатного материнства вже втілює в життя своє волевиявлення щодо передачі дитини генетичним батькам. Воно не може змінитись після народження дитини. Погоджуючись укласти даний договір сурогатна мати повинна усвідомлювати всі його правові наслідки. Законодавче закріплення згаданої вище вимоги ставить під загрозу права генетичних батьків і власне їх право зареєструвати дитину.

Таким чином, необхідно узгодити п. 11 Розділу 3 Правил державної реєстрації актів цивільного стану з вимогами ст. 123 СК України, а саме:

передбачити право подружжя зареєструвати дитину, народжену сурогатною матір'ю, на підставі наступних документів:

- документа, що підтверджує факт народження дитини сурогатною матір'ю;
- договору про сурогатне материнство;
- довідки про генетичну спорідненість батьків з плодом.

Література:

1. Дахно Ф. В. Суррогатное материнство / Ф. В. Дахно // Жіночий лікар. – 2007. – № 3. – С. 27-31.
2. Сімейний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 2016р. : (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: Паливода А.В., 2016 – 104с.
3. Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні Мін'юст України; Наказ, Правила від 18.10.2000 № 52/5.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00.

*Добровольська Олена Володимирівна,
студентка 3-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Керівник: к.ю.н., доцент Адаховська Н.С.*

ПОНЯТТЯ ТА РОЗВИТОК «ОДНОСТАТЕВИХ ШЛЮБІВ» В УКРАЇНІ У ЗВ'ЯЗКУ З ЄВРОІНТЕГРАЦІЄЮ

На сьогоднішній день існує багато дискусій з приводу одностатевих шлюбів, як в усьому світі, так і на теренах України зокрема. Щодо закордонних досліджень, то цим питанням займались І. Кон, М. Ентоні, Л. Клейн, Ф. Мондимер. Серед представників українського наукового простору найбільший внесок у дослідження даної проблеми зробили Л. Гейдар, А. Довбах, А. Кочарян. Науковці, які досліджують дане питання, зазвичай, поділяються на дві групи з абсолютно різними думками щодо цього: одні, які підтримують такі шлюби, і ті, що категорично проти них, тому вважаю, дане питання дуже актуальним.

Думаю, що необхідно розпочати із самого розуміння що ж таке «шлюб».

В різних країнах це поняття розкривається по різному. Так в одних, шлюб – це сімейний союз жінки та чоловіка. До цієї категорії держав відноситься й Україна, вч.1, ст. 22 Сімейного кодексу якої зазначено, що шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану [1]. В інших же країнах, де одностатеві шлюби є легалізованими (Нідерланди, Бельгія, Іспанія, Канада, ПАР, Норвегія, Швеція,